

Lekplatsprogram

**ARJEPLOGS
KOMMUN**
ÁRJEPLUOVE KOMMUVNNA

Tekniska Enheten

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Lekplatstyper	3
2.1 Närområdeslekplats	3
2.2 Områdeslekplats.....	3
3. Regler och riktlinjer för lekplatser och lekredskap	4
3.1 Lagstiftning	4
3.2 Säkerhetskrav	4
3.3 Tillgänglighet	4
4. Nuläge	5
4.1 Kommunens lekplatser	5
4.2 Översigtskarta.....	6
4.3 Klyrkholmen.....	6
4.4 Fiskarvägen	7
4.5 Gäddvägen.....	7
4.6 Renstigen.....	7
4.7 Smedjegatan.....	7
4.8 Barrgatan	7
4.9 Timmervägen.....	7
4.10 Krokvägen	8
4.11 Drottninggatan	8
4.12 Laisvall	8
5. Genomförandeplan	8
Avveckling.....	8
Underhåll.....	9
Utveckling.....	9
6. Underhållsplan	9
7. Sammanfattning	10
Tabell 7.1 Sammanställning över åtgärder	10
Tabell 7. Upptagningsområde om 500 meter efter slutliga åtgärder	11

1. Inledning

Detta lekplatsprogram syftar till att skapa en strategi för hur kommunen långsiktigt ska arbeta med lekplatser. Det långsiktiga målet är att utveckla kommunens lekplatser till stimulerande mötesplatser för alla åldrar. I Arjeplogs kommun finns 14 stycken kommunala lekplatser. 4 av dessa är belägna på förskolor/skolor, av de resterande ligger 9 stycken i tätorten en i Laisvalls samhälle.

Det är dessa 10 som inte ligger på våra skolor och förskolor som räknas till allmänna och behandlas i detta underhållsprogram. Förskolor/skolors lekplatser kan räknas som allmänna lekplatser på kvällar och helger men de är kopplade till den verksamhet som bedrivs och rustas och utvecklas efter verksamhetens behov.

I Arjeplogs tätort finns ett stort antal lekplatser av varierande kvalitet. Flera av dem är i dåligt skick och med få och slitna redskap. Lekparker utanför tätorten är få, dock finns det som komplement till lekplatserna många parker och naturområden även badplatser.

En lekplats är en naturlig samlingsplats mellan barn och vuxna. Barnen måste uppleva lekplatsen som attraktiv samt som en trevlig och spännande mötesplats med kompisar och föräldrar. Det gäller också att föräldrarna delar den uppfattningen. Lekplatser bör vara tillgängliga för barn med och utan funktionsnedsättningar och ha hög säkerhet så att de vuxna vet att barnen kan leka tryggt.

Förr i tiden var det kultur att kvinnorna oftast var hemma med sina barn under deras uppväxt och behovet av mötesplatser för att träffa andra barn och vuxna var större. Idag har barnen en naturlig mötesplats på förskolor/skolor och är inte i samma behov av allmänna lekplatser. Det var i takt med exploateringen av Arjeplogs kommun som alla dessa lekplatser växt fram.

Kommunen bör inte ha lekplatser på vartenda bostadsområde. En lekplats bör underhållas och det kostar tid och pengar. Det är inte rimligt att dra ned på säkerhetsnivån på lekplatserna och inte åtgärda kända risker där barn ska leka. Vi bör därför eftersträva att ha något färre lekplatser som håller god nivå framför att behålla alla med allt sämre utbud.

En kommunal lekplats ska vara ett komplement till lekmiljöer på privata tomter och bostadsgårdar.

2. Lekplatstyper

2.1 Närområdeslekplats

Närområdeslekplats är en liten lekplats med en mindre mängd lekutrustning som oftast används av boende i närområdet. Lekplatsen är allmänt tillgänglig men det ringa utbudet lockar oftast inte besökare långt ifrån. Lekplatsen vänder sig i första hand till de yngre barnen, ca 1-6år.

2.2 Områdeslekplats

En områdeslekplats kan fungera som en samlingspunkt för området. Den har större utbud av lekutrustning än närområdeslekplatser. Områdeslekplatsen bör både ha större ytor för rörelselek och bör vara så stor att det ryms många barn av olika åldrar samtidigt, ca 1-10år. Målsättningen med lekplatsen är att den ska vara så attraktiv att den dessutom kan fungera som utflyktsmål för kommunens innevånare.

3. Regler och riktlinjer för lekplatser och lekredskap

3.1 Lagstiftning

Det finns flera regler och lagstiftningar som reglerar hur lekplatser ska förvaltas. En av dessa är PBL, Plan och Bygglagen, vilken säger att *"Lekplatser och fasta anordningar ska underhållas så att risken för olycksfall begränsas"*. PBL ställer även krav på tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga.

Boverkets byggregler BBR reglerar att; *"Fasta lekredskap ska anordnas så att risken för personskador begränsas. Underlaget till gungor, klätterställningar och dylika redskap ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador vid en olycka begränsas"*. Likaså i BBR regleras tillgänglighet.

En annan lagstiftning att förhålla sig till är PSL Produktsäkerhets-lagen som reglerar att *"varor och tjänster ska vara säkra"*.

Slutligen finns Europastandarder för lekredskap och stötdämpande underlag, SS-EN 1176 och 1177. Dessa ställer minimikrav för säkerhet och används vid bedömning av om en produkt är säker enligt kraven i PBL och PSL.

3.2 Säkerhetskrav

Det är fastighetsägaren som har ansvar för att lekplatsernas egenskaper upprätthålls. Fastighetsägaren ansvarar även för att kontroll och besiktning av lekplatserna görs. Detta innebär både rutinmässig visuell kontroll, funktionskontroll, samt årlig säkerhetsbesiktning som ska göras av en kompetent person.

Klassning av lekredskap vid säkerhetsbesiktning:

A-fel = Risk för dödsfall eller allvarlig skada

B-fel = Risk för stor skada

C-fel = Risk för mindre skada

Varje år har en säkerhetsbesiktning genomförts av en certifierad besiktningsman på kommunens lekplatser. Resultaten från år 2019 års besiktning visade att det fanns ett stort antal lekredskap som inte klarade dagens krav på säkerhet. Ett lekredskap kan få flera stycken klassificeringar av fel. På de 10 allmänna lekplatserna med totalt 52 lekredskapen finns det totalt 64 stycken anmärkningar.

3.3 Tillgänglighet

Tillgänglighet handlar både om att lekplatserna ska vara lätta att hitta till, ta sig till och möjliga för alla att använda.

Enligt Boverkets föreskrifter om tillgänglighet på allmänna platser och andra anläggningar (BFS 2011:5) som gäller vid nyanläggning av bl.a. lekplatser, ska dessa kunna användas av barn och föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, men samtliga lekredskap behöver inte vara tillgängliga.

Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpta hinder (BFS 2011:13 HIN 2) som gäller publika lokaler och allmänna platser, innehåller krav på att tillgängligheten på befintliga lekplatser ska förbättras så att även de kan användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. En tillgänglighetsinventering av alla kommunala lekplatser genomfördes under hösten 2019 av teknisk handläggare. Bedömningen av tillgängligheten har gjorts ur två perspektiv, dels om lekplatsen är tillgänglig för alla att ta sig till och besöka och dels om alla kan leka med något på lekplatsen. Ingen av kommunens lekplatser bedömdes uppfylla kraven för tillgänglighet. Det innebär att samtliga

lekplatser behöver byggas om eller kompletteras för att uppfylla lagstiftningens krav. Bristerna rör genomgående både möjligheterna att vistas på lekplatsen och lekbarheten.

4. Nuläge

Arjeplog kommun är ansvarig för 14 stycken lekplatser i kommunen. Vid besiktningen år 2019 var det endast ett få tal av lekredskapen med eget fallutrymme som inte fick någon anmärkning.

Anmärkningarna gällde främst, för lite stötdämpande underlag, för kompakt stötdämpande underlag eller hinder i utrymmet.

Det vanligaste underlaget för fallutrymmen är sand, vilken har krav att den vara fri från lerpartiklar och ha en fraktion mellan 0,2-2 millimeter. Alla fallunderlag måste underhållas för att de stötdämpande egenskaperna inte ska försämrats.

Materialet i de flesta lekredskap är trä, vilka har en beräknad livslängd på ungefär 15-20 år. Men eftersom det inte krävs skyltning gällande vilket år redskapet sattes i bruk innan år 1999, saknas idag uppgifter på många av lekredskapen i kommunen. Däremot är uppskattningen att flera av redskapen är äldre än 15-20 år.

4.1 Kommunens lekplatser

Ansvarsfördelningen mellan kommunens enheter är följande:

Nr	Namn	Areal m2	Ansvarig
1	Kyrkholmen	540	Teknisk handläggare
2	Fiskarvägen	420	Teknisk handläggare
3	Gäddvägen	520	Teknisk handläggare
4	Renstigen	600	Teknisk handläggare
5	Smedjegatan	170	Teknisk handläggare
6	Barrgatan	880	Teknisk handläggare
7	Timmervägen	630	Teknisk handläggare
8	Krokvägen	480	Teknisk handläggare
9	Drottninggatan	415	Teknisk handläggare
10	Laisvall	540	Teknisk handläggare
11	Öbergafritids	750	Fastighetschef
12	Öbergaskolan	510	Fastighetschef
13	Öberga Förskola	920	Fastighetschef
14	Arjeplogs förskola	2500	Fastighetschef

4.2 Översiktskarta

Här presenteras en översiktskarta över befintliga lekplatser inom tätorterna i Arjeplog. Lekplatserna presenteras med en buffert om 500 meter, vilken representerar det upptagningsområde som lekplatsen bedöms ha.

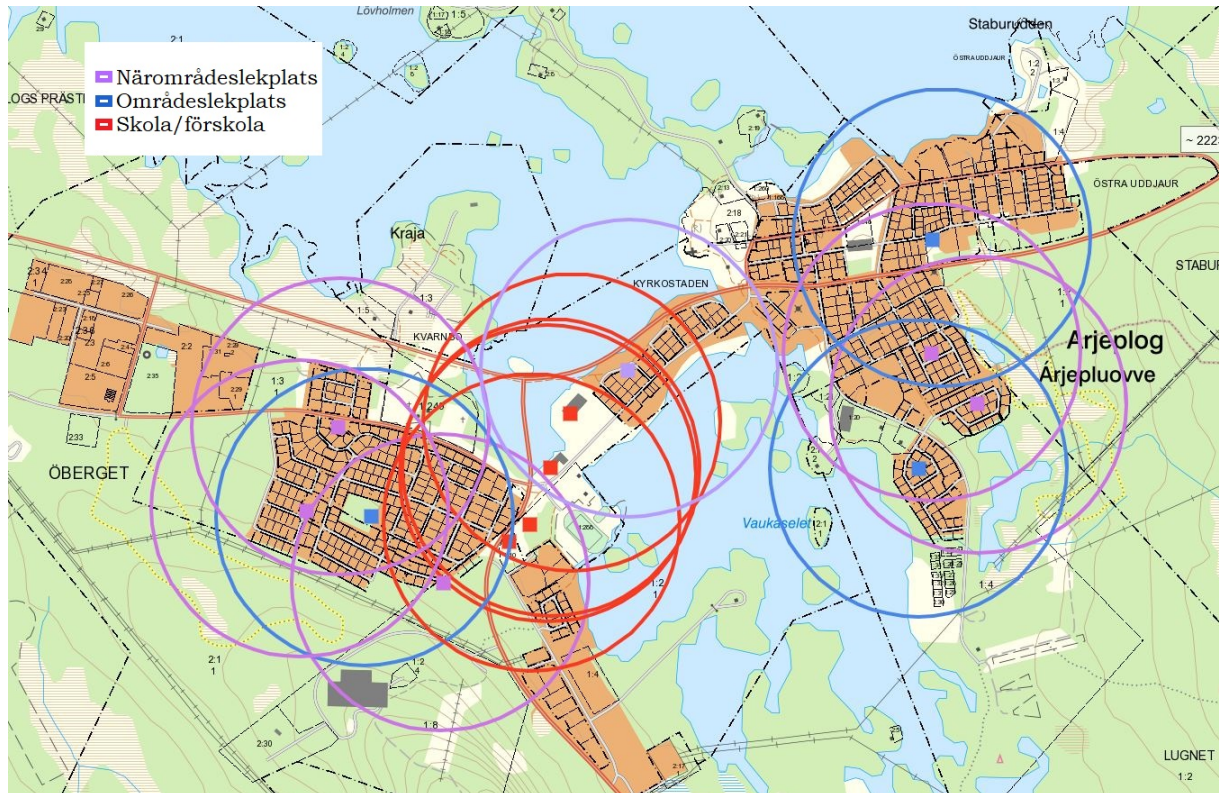

Bild 4.2 Redovisning av upptagningsområde för kommunala lekplatser i Arjeplogs tätort

I Boverkets Bostadsnära natur rekommenderas att avståndet till en lekplats inte bör vara större än att ett barn i skolåldern själv ska kunna ta sig till denna. Ett rimligt avstånd till närmsta lekplats är 500 meter och 90 % av barn i tätorterna bör inte ha längre till en lekplats.

Därför är det i detta program valt detta mått för att visualisera det upptagningsområde som varje enskild lekplats har.

Bilden visar att tätorten har en bra täckning på sina lekplatser och att ett flertal lekplatser ligger i samma upptagningsområde. I dagens samhälle sker närlek oftast på den egna fastigheten och då minskar behovet av kommunala närområdeslekplatser. Tekniska enheten bedömer att Arjeplogs Kommun kan ta bort flera av sina närområdeslekplatser utan att det skulle försvåra för barnens möjlighet till lek.

4.3 Kyrkholmen

En närlekplats med kyrkholmen som uppsamlingsområde. Lekplatsen är liten och består av en gungställning och två vippungor. En cementring för grillning finns också på platsen.

Lekutrustning är av äldre typ med flera mindre brister. Gungställningen är som är gjort av stockar är stocken lös i markfästet, överliggande stock är trasig på ena sidan och en bult sitter inte fast till stolpen. Det är även för kort fallutrymme till staketet. På vippungorna är olika handtag trasiga. Det är hårt fallunderlag under samtliga lekredskap.

Framtiden: Tekniska enheten bedömer att denna lekplats ska tas bort då det är nära till lek på skola-

och fritidsområden.

4.4 Fiskarvägen

Lekplatsen innehåller gungställning, klätterställning, vippgunga, sandlåda och basketkorg. Vippgungan har trasigt fotstöd och handtag annars är all lekutrustning i godkänt skick. På lekplatsen är det hårt fallunderlag men under 2019 fylldes det på med sand på de mest behövda platserna. *Framtiden: Tekniska enheten bedömer att lekplatsen får vara kvar men inga större åtgärder görs utom endast underhåll utförs. På sikt plockas lekplatsen bort.*

4.5 Gäddvägen

En större lekplats i ett villakvarter. Lekplatsen innehåller äldre lekredskap gjorda av stockar. En gungställning, stort lekhus med rutschbana och en vippgunga. Lekhuset har sådana brister att underhållsinsatsen ej kan motiveras, lekhuset bör bytas. *Framtiden: Denna lekplats kan utvecklas till att bli en fin områdslekplats om man byter ut till ny lekutrustning och där av vill Tekniska enheten behålla denna lekplats men byta ut den gamla lekredskapen.*

4.6 Renstigen

Lekplatsens ligger i ett villakvarter på Lugnet och har flera mindre lekredskap av varierande typ. Gungställning, två vippgungor, karusell, klätterställning, mindre gungställning och en fristående rutschkana. Vippgungorna har mindre brister och lekparken har hårt fallunderlag. Lekparken har vuxit igen av gräs. Under 2019 har det fyllts på med sand på de mest akuta platserna. *Framtiden: Här kan vissa lekredskap bytas ut så att det finns lek för alla åldrar. Marken och fallunderlager måste fixas på hela lekparken. Tekniska enheten vill utveckla denna lekpark och behålla den.*

4.7 Smedjegatan

Lekplatsens ligger intill ett skogsområde uppe i en kurva på södra sidan av Öberget. Lekplatsen består av gamla lekredskap av typen stockar. Volträcke, Stort lekhus med rutschbana och en gungställning. Gungorna på gungställningen togs ner 2018 då överliggande stock är genomrutten och där av är ställningen utdömd på besiktningen. Även lekhuset har stora brister. *Framtiden: Tekniska enheten önskar att ta bort denna lekplats så snart som möjligt då det finns ett stort underhålls/investerings -behov samt att det finns en bra närliggande lekplats.*

4.8 Barrgatan

Lekplatsens är en mysig områdeslekpark i ett skogsparti mitt på Öberget. Lekparken är en av de större och nyare vi har. Den har även potential till att göras ännu större då vi äger skogsmarken runt den. På lekplatsen finns två gungställningar, två vippgungor, handikappanpassad korggunga, rutschbana, en båt och en bil, klätterställning, sandlåda och karusell. En vippgunga bör bytas ut då den är rutten. På några av de andra lekredskapen finns det mindre fel men överlag är det lekpark i bra skick. Underlaget på lekplatsen är hårt och bör fixas. Sommarn 2019 lades det ut ny sand på de mest akuta platserna. *Framtiden: Lekplatsen ska vara kvar och är i fint skick. Inga större åtgärder behövs i dagsläget.*

4.9 Timmervägen

Lekplatsens innehåller en fotbollsplan av grus och en mindre lekplats. *Framtiden: Lekplatsen tas bort då det ligger bra områdeslekpark i närheten. Om lekredskapen är av brukligt skick kan dessa flyttas till en mer behövande lekplats. Fotbollsplanen blir tillsvidare kvar då det är den enda fotbollsplanen vi erbjuder i tätorteten om man bortser från skolområdet. Fotbollsplanen behöver mer sand och med tiden även nya mål.*

4.10 Krokvägen

Lekplatsen ligger i ett skogsområde mellan krokvägen och Laisvallvägen. Lekplatsen innehåller rutschbana, klätterställning, två vippungor, sandlåda och en gungställning.

Framtiden: Tekniska enheten bedömer att lekplatsen får vara kvar men inga större åtgärder görs utom endast underhåll utförs. På sikt plockas lekplatsen bort.

4.11 Drottninggatan

Lekplatsen ligger centralt på Norrbacka och är den enda lekplatsen i detta område. Lekplatsen är öppen och syns tydligt av förbipasserande. Idag består lekplatsen av äldre lekredskap där alla har brister i varierande grad. Lekplatsen har inga lekredskap som är anpassad för barn med funktionsnedsättningar.

Framtiden: Lekplatsen har potential till att bli en bra områdeslekplats. Alla lekredskap skulle behöva bytas ut pga dess ålder och hela lekplatsen rustas upp med nytt fallunderlag och nytt staket. Detta är en lekplats Tekniska enheten vill rusta upp och göra till en modern områdeslekplats.

4.12 Laisvall

Lekplatsen ligger i Laisvalls samhälle och är den enda lekplatsen som kommunen har hand om utanför Arjeplogs tätort. På lekplatsen finns ett större äldre lekhus av stockar med rutschbana, två vippungor, karusell, gungställning och ett bollplank. Flera av lekredskapen har mindre brister och lekplatsen behöver påfyllning av sand.

Framtiden: Tekniska enheten bedömer att lekplatsen får vara kvar och på sikt utvecklas. Laisvalls samhälle är ett attraktivt fritidshussamhälle där många barnfamiljer spenderar sin fritid. På sikt byts lekredskapen ut mot begagnade eller nya lekredskap.

5. Genomförandeplan

Av de 10 allmänna lekplatser Arjeplogs kommun förvaltar föreslås fem stycken prioriteringen avveckling, fyra stycken prioriteringen utveckling och en lekplats prioriteringen underhåll.

För att upprätthålla lekplatsers standard krävs både små och stora åtgärder som fordrar resurser vad gäller tid och pengar. För det första kräver lekplatser drift, det vill säga den dagliga skötseln vad gäller renhållning och tillsyn som är nödvändig för att lekplatserna ska vara säkra. För det andra kräver lekplatser underhåll, planerade åtgärder för att bevara och säkra lekplatsens tänkta och ursprungliga funktion under dess livslängd. Underhåll kan exempelvis utgöras av luckring av fallunderlag, påfyllning av sand, målning och ytbehandling, smörjning av lager samt byte eller reparation av trasiga komponenter. Slutligen kräver lekplatser investeringar, standardhöjande åtgärder på lekplatserna. Det kan exempelvis vara i syfte att öka säkerhetsgraden för att nå europastandardens krav, eller för att öka attraktionskraften och/eller tillgängligheten för en lekplats.

Avveckling

När beslut har tagits att en lekplats ska få prioriteringen avveckling betyder det att lekplatsen successivt blir mindre. De lekredskap som inte når säkerhetsstandard tas bort, medan de lekredskap som fortfarande är i gott skick kan finnas kvar. Detta betyder att lekplatsen kan vara kvar under en tid även efter beslut om avveckling. Efter den tidpunkt då en lekplats har avvecklats är det av stor vikt att markområdena känns omhändertagna. Det kan krävas åtgärder för att göra platsen trevlig att vistas på. I många fall kan platsen anpassas och göras lämplig för spontanlek. Sittmöjligheter med bänkar som finns intill lekplatser bör i så stor mån möjligt finnas kvar.

Underhåll

En lekplats som får prioriteringen *underhåll* ska rustas upp allt eftersom detta krävs. När ett lekredskap inte längre är tjänligt för lek, tas detta bort och ersätts med ett nytt likvärdigt redskap.

Utveckling

En lekplats som får prioriteringen *utveckling* ska få fortsatt underhåll, men planeras även få komplettering av nya lekredskap. Det kan exempelvis vara att lekredskapen är så gamla att de måste bytas ut då de inte längre håller europastandardens för lekredskap i Sverige (SS-EN 1176) eller att det finns behov av att tillfredsställa fler åldersgrupper då det saknas lekredskap för antingen mindre eller större barn.

6. Underhållsplan

År 2019 har arbetet påbörjats för att avhjälpa de större säkerhetsbrister som finns inom de kommunala lekplatserna. Inom de lekplatser som fått prioriteringen avveckling ska lekredskap med stora säkerhetsbrister tas bort under 2020. Under år 2019 har även mindre åtgärder på alla lekplatser genomförts. På 4 lekplatser har fallutrymmen har åtgärdats eller fallunderlag fyllt på.

År 2021 bedöms tre lekplatser kräva större åtgärder. Dessa är: Kyrkholmen och Smedjegatan som båda bör avvecklas. Drottninggatan byggs om till en ny fräsch områdeslekplats som även innehåller lekredskap för barn med funktionshinder.

År 2022 görs en större satsning av markberedning/luckring och på fyllning av fallunderlag på fem stycken av lekplatser. Dessa är: Fiskarvägen, Gäddvägen, Renstigen, Barrgatan och Laisvall.

År 2024 avvecklas Timmervägen och Krokvägen. Lekredskap som är gott skick kan sättas upp på Renstigen och i Laisvall som bör utvecklas med nya och begagnade lekredskap.

År 2025 Gäddvägen byggs om till en ny fräsch områdeslekplats som även innehåller lekredskap för barn med funktionshinder.

Endast en lekplats i kommunen bedöms vara i så gott skick att större åtgärder inte krävs i dagsläget, detta är Barrgatan som underhålls enligt drifrutiner.

Andra åtgärder som inte är nämnda ovan kan däremot bli aktuella under år 2020-2030 beroende på resultatet från kommande säkerhetsbesiktningar. Vi har många lekredskap av äldre modell, en farhåga är att de blir underkänd på kommande besiktningar och måste tas bort före beräknad tid för rivning av lekplats.

När lekplatserna förnyas ska drift och underhållsplaner uppdateras för varje objekt/lekplats. Denna ska innehålla riktlinjer för löpande underhåll, rutiner för åtgärder i händelse vid olycksfall och beskriva dokumentation för driften.

Möjliga nya lekplatser

Detta lekplatsprogram har enbart behandlat befintliga lekplatser som Arjeplogs kommun förvaltar. Däremot kan det i framtiden bli aktuellt att tillskapa fler lekplatser inom kommunen. På Guld-Klas torg är en närområdeslekplats planerad att byggas hösten 2020. Tekniska enheten ser även ett behov av lekplats i Jäckvikk som är en snabbt växande by. Vid exploatering av Arjeplogs tätort kan det finnas

behov av att sätta upp ny lekplats för att upptagningsområde till närmast liggande lekplats inte täcker upp för nytt bostadsområde.

7. Sammanfattning

Barnets rörelseyta har på senare år allt mer minskats i vårt samhälle. Mer fritidsaktiviteter, inomhusaktiviteter och att barn idag spenderar mer tid på dagis och fritidshem har lett till att barn vistas mindre fritt ute i tätorterna idag. Samtidigt finns det ett behov av platser som tillåter barn att vara barn. För lite större barn som själv kan ta sig till en lekplats fyller områdeslekplatsen en stor funktion. Barn kan utveckla sina sociala kontakter och även utveckla sin motoriska förmåga. På grund av ovanstående samt de kostnader som uppkommer bör kommunen koncentrera sig i första hand på områdeslekplatser eftersom dessa tilltalar fler av kommunens innevånare än en närlekplats.

Fem av kommunens allmänna lekplatser avvecklas då de är i ett stort renoveringsbehov eller att de inte fyller den funktion som eftersträvas. Hänsyn har också tagits till lekplatsens storlek, antalet lekplatser i närområdet och lekplatsens utvecklingspotential. Dessa fem lekplatsers placering är i en annan lekplats upptagningsområde.

Kommunen bör inte bara ha lekplatser för att få en bra täckning på upptagningsområdet utan vi ska ha funktionella och säkra lekplatser.

nr	Namn	Åtgärder	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Kyrkholmen	Avveckling		Avvecklas									
2	Fiskarvägen	Avveckling			Fallunderlag								Avvecklas innan 2030
3	Gäddvägen	Utveckling			Fallunderlag			Bygg som					
4	Renstigen	Utveckling			Fallunderlag		Utvecklas						
5	Smedjegatan	Avveckling		Avvecklas									
6	Barrgatan	Underhålls			Fallunderlag								
7	Timmervägen	Avveckling					Avvecklas						
8	Krokvägen	Avveckling					Avvecklas						
9	Drottningg.	Utveckling		Byggs om									
10	Laisvall	Utveckling			Fallunderlag		Utvecklas						
11	Torget	NY	Byggs ny via torget/hamnen projektet										

Tabell 7.1 Sammanställning över åtgärder

Fyra lekplatser: Gäddvägen, Renstigen, Barrgatan och Drottninggatan har stor potential att utvecklas. Dessa bör utvecklas till attraktiva utflyktsmål för kommunens innevånare. Områdeslekplatserna bör utformas så att de är helt eller delvis tillgängliga för funktionshindrade.

De närområdeslekplatser som inte förslås vidare utveckling kommer att underhållas regelbundet till avveckling sker.

Bild 7.2 Upptagningsområde om 500 meter efter slutliga åtgärder

Kommunen bör:

- Tänka på tillgängligheten vid utformning och val av redskap och underlag.
- Ha som ambition att ha lekplatser i ett gott skick som är säkra och attraktiva att besöka.
- Uppdatera drift och underhållsplaner för varje objekt/lekplats. Denna ska innehålla riktlinjer för löpande underhåll, rutiner för åtgärder i händelse vid olycksfall och beskriva dokumentation för driften.